DOI: 10.59560/18291155-2024.3-181

ՀՐԱՆՏ ՍԱՐԿԻՍՈՎ
Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի նախագահի օգնական,
Հայ-ռուսական համալսարան,
Իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի դասախոս,
3-րդ կուրսի ասպիրանտ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱՅԻ ԵՎ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԻՌԼԱՆԴԻԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Ամփոփագիր

Հոդվածի նպատակն է ուսումնասիրել, քննարկել և ներկայացնել Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության կառավարման համակարգում Ազգային անվտանգության ռազմավարության ընդունման, ինչպես նաև Ազգային անվտանգության խորհրդի ստեղծման պատմական էվոլյուցիան: Սույն հոդվածում օգտագործվում են հետազոտության համեմատական, վերլուծության և սինթեզի մեթոդները: Հետազոտության առարկան Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության ռազմավարության և Ազգային անվտանգության խորհրդի ստեղծումն է:

Հիմնաբառեր. ազգային անվտանգություն, Ազգային անվտանգության ռազմավարություն, Ազգային անվտանգության խորհուրդ, Միացյալ Թագավորություն:

Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության (այսուհետ՝ ***Միացյալ Թագավորություն կամ ՄԹ***) կողմից Ազգային անվտանգության խորհրդի (այսուհետ՝ ***ՄԹ ԱԱԽ***) ինստիտուցիոնալիզացիան նորագույն պատմություն ունի:

Ժամանակակից համաշխարհային անվտանգության սպառնալիքները Միացյալ Թագավորության ազգային անվտանգության կառավարման վրա լրջագույն ազդեցություններ ունեցան, որոնք փոփոխությունների հանգեցրին պետական կառավարման համակարգում:

Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհուրդը (անգլ.՝ National Security Council)[1] որպես ազգային անվտանգության կառավարման կենտրոնական ինստիտուտ առաջացել է այնպես, ինչպես Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում (այսուհետ՝ ***ԱՄՆ***):

2010 թվականի մայիսի 6-ին Միացյալ Թագավորությունում կայացել էին Գլխավոր ընտրություններ (անգլ.՝ General election 2010)[2], որի արդյունքով կառավարող Լեյբորիստական կուսակցությունը՝ վարչապետ Գորդոն Բրաունի գլխավորությամբ, պարտություն կրեց, իսկ ընդդիմության առաջնորդ Դեյվիդ Քեմերոնը (Պահպանողական կուսակցություն) և Լիբերալ դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Նիք Կլեյգը հիմնեցին Քոն-Լիբը (անգլ.՝ Con-Lib) կոալիցիոն կառավարությունը[3]: 2010 թվականի մայիսի 11-ին Պահպանողական կուսակցության առաջնորդ Դեյվիդ Քեմերոնը, Նորին Մեծություն Թագուհի Եղիսաբեթ Բ-ի անունից, ձևավորեց Կառավարությունը և ստանձնեց Վարչապետի պաշտոնը[4]:

---

[1] https://www.gov.uk/government/groups/national-security-council [20.06.2024 թ.]:

[2] Key Issues for the New Parliament 2010 House of Commons Library Research // UK, London, Palace of Westminster, page 130, p. 8 (This briefing was prepared by House of Commons Library researchers for Members of the new Parliament in 2010. It includes analysis of a range of subjects - from the public finances to parliamentary reform and from the UK's energy mix to its strategic defence options), https://www.parliament.uk/contentassets/7a8f0b0f918e488584d001d8da6e0e61/full-doc.pdf [20.06.2024 թ.]:

[3] https://www.britannica.com/place/United-Kingdom/Conservative-Liberal-Democrat-coalition-rule-2010-15 [20.06.2024 թ.]:

[4] Prime Minister David Cameron's speech outside 10 Downing Street as Prime Minister (A transcript of the Prime Minister's speech at Downing Street on 11 May 2010), https://www.gov.uk/government/speeches/david-camerons-speech-outside-10-downing-street-as-prime-minister [20.06.2024 թ.]:

Քոն-Լիբ կոալիցիոն Կառավարության հենց առաջին որոշումներից մեկն էլ լինում է Ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդականի հաստիքի ստեղծումն ու նշանակումը:

> *«(2010 թվականի մայիսի 12-ին) Արտաքին գործերի և Համագործակցության մշտական փոխքարտուղար սըր Փիթեր Ռիքեթսին Վարչապետը նշանակել է ազգային անվտանգության հարցերով իր խորհրդական՝ նոր պաշտոն, որը հիմնվում է Նախարարների Կաբինետում:*
>
> *Սըր Փիթերը պետք է ձևավորի Ազգային անվտանգության խորհրդի նոր կառուցվածք և համակարգի և իրագործի Կառավարության միջազգային անվտանգության օրակարգը»*[1]*:*

ՄԹ ԱԱԽ-ն ստեղծվել է 2010 թվականի Ազգային անվտանգության ռազմավարությամբ (անգլ.՝ National Security Strategy, 2010)[2]: Այս ակտը սահմանեց այն իրավական հիմքերը, որոնք անհրաժեշտ էին Միացյալ Թագավորությունում Ազգային անվտանգության խորհրդի ստեղծման և նրա գործունեության համար: Ազգային անվտանգության խորհրդի ստեղծումը ազգային անվտանգության լայն բարեփոխումների մի մասն էր, որի նպատակն էր ուժեղացնել երկրում ազգային անվտանգության համակարգումն ու կառավարումը: Այս փաստաթղթի ընդունման ողջ նպատակը բացահայտվում է փաստաթղթում հրապարակված խորագրում՝ **«Ուժեղ Բրիտանիան անորոշության դարաշրջանում. Ազգային անվտանգության ռազմավարություն» (A Strong Britain in an Age of Uncertainty: The National Security Strategy):** Ինչպես տեսնում ենք, այս կարևոր փաստաթղթի ընդունման խորագիրն իսկ արդեն բացահայտում է, թե որքան կարևոր տեղ է հատկացվում ու վերապահվում Ազգային անվտանգության խորհրդին:

---

[1] The Prime Minister is establishing a National Security Council (NSC), which will oversee all aspects of Britain's security, https://www.gov.uk/government/news/establishment-of-a-national-security-council [20.06.2024 թ.]:

[2] A Strong Britain in an Age of Uncertainty: The National Security Strategy, https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

2010 թվականին Միացյալ Թագավորության Կառավարությունը հրապարակում է *«Անվտանգության և պաշտպանության ռազմավարական ակնարկ. Մեծ Բրիտանիայի անվտանգության ապահովումն անկայունության դարաշրջանում»*[1] փաստաթուղթը, որի 1.4. կետով արձանագրվել է հետևյալը.

> *«Ազգային անվտանգության ռազմավարությունը սահմանում է երկու հստակ նպատակ. Միացյալ Թագավորությունը հիմնական բոլոր ռիսկերից անվտանգ և ճկուն պահպանել (i)՝ պաշտպանելով մեր քաղաքացիներին, տնտեսությունը, ենթակառուցվածքները, տարածքը և ապրելակերպը, որոնք կարող են ուղղակիորեն ազդել մեզ վրա, և (ii) ձևավորել կայուն աշխարհ՝ նվազեցնելով Միացյալ Թագավորության կամ մեր շահերի վրա ազդող ռիսկերի հավանականությունը՝ օգտագործելով մեր ուժի և ազդեցության միջոցները գլոբալ միջավայր ձևավորելու և պոտենցիալ աղբյուրի ռիսկերի դեմ պայքարելու համար: Այն նաև հստակ առաջնահերթություն է սահմանում այն պոտենցիալ սպառնալիքներին, որոնց մենք հանդիպում ենք Ազգային անվտանգության ռիսկերի գնահատման ժամանակ»*[2]:

Ինչպես տեսնում ենք, 2010 թվականի հոկտեմբերին ՄԹ Խորհրդարանի Ներկայացուցիչների պալատում վարչապետ Դեյվիդ Քեմերոնը Խորհրդարանին ներկայացրեց «Ազգային անվտանգության ռազմավարությունը» (այսուհետ՝ ***Ռազմավարություն***): Ռազմավարության առաջին հատվածում ազդարարվում է հետևյալը.

> *«Կոալիցիոն Կառավարությունն ազգային անվտանգությանը տվել է ամենաբարձր առաջնահերթությունը: Կառավարության առաջին գործողություններից էր Վարչապետի նախագահությամբ Ազգային անվտանգության*

[1] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a78da21ed915d0422065d95/strategic-defence-security-review.pdf [20.06.2024 թ.]:

[2] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a78da21ed915d0422065d95/strategic-defence-security-review.pdf [20.06.2024 թ.]:

խորհրդի սպեղծումը՝ համախմբելով բոլոր շահագրգիռ բարձրասպիճան նախարարներին»[1]*:*

Փաստորեն, ի տարբերություն ԱՄՆ Ազգային անվտանգության խորհրդի, որը ստեղծվել էր Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո՝ Սառը պատերազմի համատեքստում աշխարհաքաղաքական հիմնախնդիրների լուծման նպատակով, Ազգային անվտանգության խորհուրդը Միացյալ Թագավորությունում ստեղծվել է բոլորովին վերջերս՝ ահաբեկչության, կիբերհարձակման, քիմիական, միջուկային կամ կենսաբանական զենքի կիրառման ոչ ստանդարտ հարձակումներից, ինչպես նաև մեծածավալ վթարներից և/կամ բնական աղետներից Պետությունը պաշտպանելու նպատակով:

Այն, որ ՄԹ ԱԱԽ-ն հիմնադրվել է 2010 թվականին, չի նշանակում, որ ՄԹ-ում չի եղել այն պետական ինստիտուտը, որն իրականացրել է Ազգային անվտանգության խորհրդի գործառույթներին համարժեք գործողություններ: Այսպես,

«Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովը ***(անգլ.՝ The Committee of Imperial Defence)***[2] *հիմնադրվել է վարչապետ Արթուր Ջեյմս Բալֆուրի կողմից՝ պատերազմի հարցերով պետքարտուղարի և Ծովակալության առաջին լորդի հորդորով: Փոխարինել է Կաբինետի պաշտպանության հանձնաժողովին, որը 1895 թվականին հիմնադրվել էր լորդ Սոլսբերիի կողմից: 1902 թվականին հին կոմիտեն ձախողվել էր, (իսկ) նոր մարմինը, ըստ Բալֆուրի՝ «շատ ավելի հավակնոտ էր»*[3]*:*

Դեռևս հեռավոր 1902 թվականին, երբ ԱՄՆ-ում դեռ նոր-նոր էին ձևակերպում, թե ինչ է իրենից ենթադրում **«ազգային անվտանգություն»**

---

[1] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

[2] https://discovery.nationalarchives.gov.uk/details/r/C3851 [20.06.2024 թ.]:

[3] **Sneh Mahajan.** (1982) The defence of India and the end of Isolation. A study in the foreign policy of the conservative government, 1900–1905. The Journal of Imperial and Commonwealth History 10:2, 168-193, https://utpjournals.press/doi/citedby/10.3138/cjh.7.3.253?role=tab [20.06.2024 թ.]:

եզրը, Միացյալ Թագավորությունում արդեն իսկ ձևավորվել էր Ազգային անվտանգության խորհրդի նախատիպը՝ Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովը: Սակայն կարևոր է արձանագրել, որ Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովը եկել էր փոխարինելու Նորին Մեծության Կաբինետի Պաշտպանության հանձնաժողովին, որն էլ հիմնադրվել էր դեռևս 19-րդ դարում:

Ուսումնասիրելով Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովի, Կաբինետի պաշտպանության հանձնաժողովի և Ազգային անվտանգության խորհրդի լիազորությունները՝ հանգում ենք այն եզրակացության, որ վերջիններիս լիազորությունների մեջ, մեծ հաշվով, առանցքային տարբերություններ չեն նկատվել:

Այսպես, Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովում, սովորաբար, ստեղծվում էին ժամանակավոր ենթահանձնաժողովներ՝ կոնկրետ խնդիրներ հետաքննելու և անհրաժեշտ զեկույցներ ներկայացնելու համար: 1909 թվականին Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովում **օտարերկրյա լրտեսության** վերաբերյալ զեկույցը հանգեցրեց *Անվտանգության ծառայության* (անգլ.՝ The Security Service or MI5) *և Գաղտնի հետախուզական ծառայության* (անգլ.՝ The Secret Intelligence Service, SIS or MI6) հիմնադրմանը, որոնք սկզբնական շրջանում (հիմնադրվել է 1909 թվականի հոկտեմբերին) հանդես էին գալիս որպես մեկ միասնական ծառայություն՝ Գաղտնի ծառայության Բյուրո (անգլ.՝ The Secret Service Bureau)[1]:

Միացյալ Թագավորության Վարչապետ Դեյվիդ Քեմերոնը Ներկայացուցիչների պալատում Ռազմավարության ներկայացման իր ելույթում, ի թիվս այլնի, նշեց.

> *«(...) Առաջին փոփոխությունն այն էր, որպեսզի մենք համոզվենք, որ Կառավարությունը ճիշտ որոշումներ է կայացնում: Հենց այդ նպատակով էլ նոր Կառավարության աշխատանքի առաջին իսկ օրը ստեղծեցինք Ազգային անվտանգության խորհուրդ, նշանակեցինք ազգային*

[1] The establishment of the Secret Service Bureau, https://www.mi5.gov.uk/the-establishment-of-the-secret-service-bureau [20.06.2024 թ.]:

անվտանգության խորհրդական: Ազգային անվտանգության խորհուրդը միավորում է առանցքային նախարարներին, ռազմական ու հետախուզության ղեկավարներին: Այն հավաքվում է շաբաթական մեկ անգամ և Ուայթհոլում առաջ է բերում փոփոխությունների մշակույթ՝ ստեղծելով հզոր կառույց հենց կառավարության սրտում՝ համոզվելու, որ մեր սահմանափակ ռեսուրսները կօգտագործվեն լավագույն արդյունքի համար: Այն արդեն նշանակալի ազդեցություն է թողել՝ հստակ ուղղություն տալով Աֆղանստանում մեր հսկայական ազգային հանձնառությանը»[1]:

Վարչապետ Քեմերոնն Ազգային անվտանգության խորհրդի ստեղծման համար որպես առաջին հիմնավորում նշում է, որ Պետությունը պետք է հստակ իմանա, ավելին՝ **պետք է համոզված լինի,** որ Կաբինետը, հատկապես անվտանգության բնագավառում, ճիշտ որոշումներ է կայացնում: Այդ համոզմունքին հասնելու համար էլ ստեղծել են մի մարմին, որը պետք է միավորեր Կաբինետի առանցքային անդամներին՝ ռազմական, անվտանգության և արտաքին հարաբերությունների համար պատասխանատու պաշտոնատար անձանց:

Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհուրդն ունի հետևյալ կազմը.

«Վարչապետ (նախագահ), վարչապետի տեղակալ, Լանքասթերի դքսության կանցլեր և Նախարարների Կաբինետում Պետական քարտուղար (նախագահի տեղակալ), Գանձապետարանի Կանցլեր, Արտաքին գործերի, Համագործակցության և զարգացման հարցերով պետական քարտուղար, Ներքին գործերի պետական քարտուղար, Պաշտպանության պետական քարտուղար, Գիտության, նորարարության և տեխնոլոգիաների հարցերով պետական քարտուղար, Գլխավոր դատախազ, Պետական նախարար

[1] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

(անվտանգության նախարար), Պետական նախարար (Զարգացման և Աֆրիկայի նախարար)»[1]*:*

Ինչպես տեսնում ենք, ՄԹ ԱԱԽ-ն, ինչպես և Ազգային անվտանգության այլ խորհուրդներ, կազմված է Կառավարության առանցքային անդամներից, սակայն սույն պարագան մի փոքր այլ է: Միացյալ Թագավորության Նախարարների Կաբինետի անդամ կարող է լինել բացառապես Խորհրդարանի որևէ պալատի անդամը, ուստի մենք չենք կարող պնդել, որ ՄԹ ԱԱԽ-ն բացառապես Գործադիր իշխանության ներկայացուցիչներից է կազմված:

ՄԹ ԱԱԽ-ն ունի մի քանի ենթախորհուրդ, որոնք ներառում են տարբեր կազմեր: Այդպիսի ենթախորհուրդներից են՝ միջուկային անվտանգությանը, Եվրոպայի հարցերինը, տնտեսական անվտանգությանը, կրթության և տեխնոլոգիաների Ազգային խորհուրդը և այլն: Որպես կանոն, այս ենթախորհուրդները նախագահում է Վարչապետը, սակայն կան նաև այնպիսիք, որոնք նախագահում է վարչապետի տեղակալը. կայունության, տնտեսական անվտանգության հարցերով ենթախորհուրդ եւ այլն:

«Ազգային անվտանգության խորհուրդը վերահսկելու է ազգային անվտանգության ռազմավարության պատշաճ մշակումը, որն առաջին անգամն է այս երկրի պատմության մեջ»[2]*:*

«Ազգային անվտանգության խորհուրդը պատասխանատու է Ազգային անվտանգության ռազմավարության հավաքական մշակման և դրա վրա հիմնված պաշտպանության ու անվտանգության ռազմավարության վերանայման համար: Այս աշխատանքը պատմական է. ոչ մի Կառավարություն նախկինում չի

[1] List of Cabinet Committees and their membership, https://www.gov.uk/government/publications/the-cabinet-committees-system-and-list-of-cabinet-committees/list-of-cabinet-committees-and-their-membership#national-security-council [20.06.2024 թ.]:

[2] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

իրականացրել իր անվտանգության ու պաշտպանական բոլոր հնարավորությունների մանրամասն վերանայում»[1]*:*

Փաստորեն, Ռազմավարության տեքստում ուղիղ արձանագրվել է ՄԹ ԱԱԽ լիազորություններից առաջինն ու ըստ էության կարևորագույններից մեկը՝ Ազգային անվտանգության ռազմավարության մշակման աշխատանքները: Հաշվի առնելով այն, որ Ազգային անվտանգության խորհուրդն իր ներկայիս բնույթով հիմնադրվել էր 2010 թվականին, ապա սույն արձանագրությունը՝ որպես առաջնային լիազորություն, խիստ կարևոր է:

Ռազմավարությունը Ազգային անվտանգության խորհրդի վրա ուղիղ պարտականություններ է դնում, որոնք բնորոշ են անվտանգության խորհուրդների բնույթին: Ազգային անվտանգության խորհուրդն, ի թիվս այլնի, պատասխանատու է ռազմավարության **համակարգային մշակման** աշխատանքների համար: Այսինքն, ՄԹ ԱԱԽ-ն, Ռազմավարության մշակման աշխատանքների ընթացքում պետք է համակարգի պետական ողջ ապարատի աշխատանքները՝ ստանալու համակարգային ու ընդգրկուն փաստաթուղթ: Հաջորդիվ, ՄԹ ԱԱԽ պարտականությունները ընդլայնվում են՝ ընդհուպ ***պաշտպանության և անվտանգության ռազմավարությունների վերանայում:*** Ազգային անվտանգության խորհուրդը ոչ միայն մշակում է անհրաժեշտ ռազմավարությունները, այլև պատասխանատու է վերջիններիս վերանայման աշխատանքների համար:

Ամբողջացնելով աշխատանքում տեղ գտած մտքերն ու օրենսդրական բազաների վերլուծությունները՝ կարող ենք արձանագրել հետևյալը.

Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհուրդն ազգային անվտանգության համակարգման և ռազմավարական որոշումների մշակման հարցում առանցքային ինստիտուտ է: Վերջինս իրականացնում է կարևորագույն գործառույթներ:

[1] https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

Պետությունների Ազգային անվտանգության խորհուրդներն ընդհանրապես ունեն գրեթե նույնական նպատակներ, սակայն միևնույն ժամանակ առկա են կազմի, կառուցվածքի, պատմական զարգացման և լիազորությունների առանցքային տարբերություններ: Ազգային անվտանգության խորհուրդներն ազգային անվտանգության ապահովման և ռազմավարությունների մշակման գործընթացում ունեն կարևորագույն տեղ ու դեր, որոնք արտացոլում են յուրաքանչյուր պետության յուրահատուկ պահանջմունքներն ու առաջնահերթությունները:

Եզրակացություն

Ըստ այդմ, Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհրդի կազմի, կառուցվածքի ու լիազորությունների մասով կարող ենք արձանագրել հետևյալը.

1. **Նպատակն ու մանդատը:** Ազգային անվտանգության խորհուրդը նպատակ ունի մշակել ազգային անվտանգության ապահովումն ու պետության շահերի պաշտպանության ռազմավարությունը: ՄԹ ԱԱԽ-ն հանդիսանում է ազգային անվտանգության բնագավառում քաղաքականության մշակման և որոշումների կայացման համակարգման պետական բարձրագույն ինստիտուտը:
2. **Կառուցվածքը:** Ազգային անվտանգության խորհրդի կազմը ներառում է Գործադիր իշխանության բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց, որոնք պատասխանատու են անվտանգության, արտաքին հարաբերությունների և ֆինանսատնտեսական քաղաքականության մշակման ու իրացման համար: Միացյալ Թագավորության ԱԱԽ-ն ներառում է՝ Վարչապետ, Վարչապետի տեղակալ, Արտաքին գործերի, Համագործակցության և Զարգացման պետական քարտուղար, Պաշտպանության պետական քարտուղար և Կառավարության առանցքային այլ պաշտոնատար անձինք:
3. **Համակարգման բնագավառը:** Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհուրդը կարևորագույն դերակատարում ունի անվտանգության բնագավառի տարաբնույթ նախարարությունների, ինստիտուտների և գործակալությունների աշխատանքների

համակարգման համատեքստում: Վերջինս նպաստում է ազգային անվտանգության խնդիրների լուծման համակարգված և կոնսենսուսային որոշումների կայացմանը:

4. Ստեղծման պատմությունը: Միացյալ Թագավորությունում Ազգային անվտանգության խորհուրդը, արդի իմաստով, ստեղծվել է 2010 թվականին՝ որպես ազգային անվտանգության բնագավառում իրականացվող խորը և համապարփակ բարեփոխումների մաս: Ազգային անվտանգության բնագավառը համակարգող մարմին, սակայն, Միացյալ Թագավորությունում հիմնադրվել էր դեռևս 1902 թվականին՝ Կայսերական պաշտպանության հանձնաժողովը:

5. Լիազորություններն ու գործառույթները: Միացյալ Թագավորության Ազգային անվտանգության խորհուրդն ունի համեմատաբար նեղ լիազորություններ ու իրավասություններ: ՄԹ ԱԱԽ հիմնական դերակատարումը ոչ թե ռազմավարական որոշումների նախագծերի մշակումն է, այլ ազգային անվտանգությանը վերաբերող խնդիրների վերլուծությունն ու դրանց համակարգումը: Միացյալ Թագավորությունում ազգային անվտանգության ու արտաքին հարաբերությունների վերաբերյալ խնդիրների լուծումը թողնված է Բարձրագույն Գործադիր իշխանության իրավասությանը: ՄԹ ԱԱԽ-ն Կաբինետի բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց համար իրականացնում է վերլուծական և տեղեկատվական օժանդակություն: Միացյալ Թագավորության ԱԱԽ-ում որոշումները կայացվում են կոլեգիալության սկզբունքի հիման վրա՝ Կաբինետի անդամների համատեղ համաձայնության արդյունքում՝ ազգային անվտանգությանը վերաբերող հարցերի համահավասար քննարկման ընթացքում:

Օգտագործված նորմատիվ իրավական ակտերի և գրականության ցանկ

1. https://www.gov.uk/government/groups/national-security-council [20.06.2024 թ.]:

2. Key Issues for the New Parliament 2010 House of Commons Library Research. UK, London, Palace of Westminster, page 130, p. 8 (This briefing was prepared by House of Commons Library researchers for Members of the new Parliament in 2010. It includes analysis of a range of subjects - from the public finances to parliamentary reform and from the UK's energy mix to its strategic defence options), https://www.parliament.uk/contentassets/7a8f0b0f918e488584d001d8da6e0e61/full-doc.pdf [20.06.2024 թ.]:

3. https://www.britannica.com/place/United-Kingdom/Conservative-Liberal-Democrat-coalition-rule-2010-15 [20.06.2024 թ.]:

4. Prime Minister David Cameron's speech outside 10 Downing Street as Prime Minister (A transcript of the Prime Minister's speech at Downing Street on 11 May 2010), https://www.gov.uk/government/speeches/david-camerons-speech-outside-10-downing-street-as-prime-minister [20.06.2024 թ.]:

5. The Prime Minister is establishing a National Security Council (NSC), which will oversee all aspects of Britain's security, https://www.gov.uk/government/news/establishment-of-a-national-security-council [20.06.2024 թ.]:

6. A Strong Britain in an Age of Uncertainty: The National Security Strategy, https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74cb2de5274a3cb286738d/national-security-strategy.pdf [20.06.2024 թ.]:

7. **Sneh Mahajan.** (1982) The defence of India and the end of Isolation. A study in the foreign policy of the conservative government, 1900–1905. The Journal of Imperial and Commonwealth History 10:2, 168-193, https://utpjournals.press/doi/citedby/10.3138/cjh.7.3.253?role=tab [20.06.2024 թ.]:

8. https://discovery.nationalarchives.gov.uk/details/r/C3851 [20.06.2024 թ.]:

9. The establishment of the Secret Service Bureau, https://www.mi5.gov.uk/the-establishment-of-the-secret-service-bureau [20.06.2024 թ.]:

10. List of Cabinet Committees and their membership, https://www.gov.uk/government/publications/the-cabinet-committees-system-and-list-of-cabinet-committees/list-of-cabinet-committees-and-their-membership#national-security-council [20.06.2024 թ.]:

ИСТОРИЧЕСКАЯ ПРЕДПОСЫЛКА СОЗДАНИЯ СОВЕТА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И РАЗВИТИЯ ИНСТИТУТА В СОЕДИНЕННОМ КОРОЛЕВСТВЕ ВЕЛИКОБРИТАНИИ И СЕВЕРНОЙ ИРЛАНДИИ

Аннотация

Цель статьи – изучить, обсудить и представить историческую эволюцию принятия Стратегии национальной безопасности и создания Совета национальной безопасности в системе управления Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии. В данной статье использованы сравнительный, аналитический и синтезирующий методы исследования. Предметом исследования является создание Стратегии национальной безопасности и Совета национальной безопасности Соединенного Королевства.

Ключевые слова: Национальная безопасность, Стратегия национальной безопасности, Совет национальной безопасности, Соединенное Королевство.

HISTORICAL BACKGROUND OF THE ESTABLISHMENT OF THE NATIONAL SECURITY COUNCIL AND DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE IN THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

Annotation

The purpose of the article is to study, discuss and present the historical evolution of the adoption of the National Security Strategy and the establishment of the National Security Council in the Government system of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. This article uses comparative, analysis and synthesis methods of research. The subject of the research is the creation of the United Kingdom's National Security Strategy and National Security Council.

Keywords: National Security, National Security Strategy, National Security Council, United Kingdom.

Հոդվածը հանձնված է խմբագրություն 15.06.2024 թ., տրվել է գրախոսության 20.06.2024 թ., ընդունվել է տպագրության 01.07.2024 թ.: